

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 400/2016-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Mandzák, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na súkromie podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžz 8/2014 z 28. mája 2015 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení so základným právom na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s právom na súkromie garantovaným čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžz 8/2014 z 28. mája 2015 porušené boli.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžz 8/2014 z 28. mája 2015 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 355,72 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiatdva centov) na účet jeho právneho zástupcu Advokátskej kancelárie Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti [REDAKOVANÉ] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 400/2016-15 z 21. júna 2016 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu rozsudku podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) a základného práva na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Sžz 8/2014 z 28. mája 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd požiadal o vyjadrenie k sťažnosti najvyšší súd ako účastníka konania pred ústavným súdom.

Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti písomne vyjadrila predsedníčka najvyššieho súdu. Vyjadrenie bolo ústavnému súdu doručené 3. októbra 2016 a predsedníčka najvyššieho súdu v ňom uviedla:

„Súd tak rozhodol potom, čo došiel k záveru, že len samotné vedenie údajov o jeho osobe orgánmi verejnej správy na úseku správy daní a finančnej kontroly pre vnútornú potrebu týchto orgánov, o existencii ktorého sa sťažovateľ dozvedel inak ako konaním odporcov, nie je možné vo vzťahu k odporcom považovať za priamo cielený a vykonaný zásah do práva navrhovateľa na ochranu osobnosti, najmä na ochranu cti, dôstojnosti a práva na dobrú povesť...“

Podľa názoru konajúceho senátu obsah odôvodnenia napadnutého rozsudku sp. zn. 10 Szz/8/2014 poskytuje obsažné a zrozumiteľné dôvody, ktoré viedli konajúci súd k prijatému záveru, preto námietka sťažovateľa vytykajúca nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozhodnutia nie je dôvodná.“

Sťažovateľ sa písomne vyjadril k stanovisku najvyššieho súdu podaním doručeným ústavnému súdu 20. októbra 2016. Proti stanovisku namietol, že zo samotného práva štátneho orgánu spracovávať osobné údaje nemožno odvodiť právo na vedenie zoznamov, ktoré sa považujú za prostriedok tajného sledovania. Sťažovateľ tiež poukázal na rozpor tejto argumentácie najvyššieho súdu s case-law Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ku ktorej sa najvyšší súd vôbec nevyjadril. Poukázal tiež na to, že o neústavnosti takéhoto zoznamu svedčí i stanovisko Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky, ktoré vedenie takéhoto zoznamu popiera, hoci Kriminálny úrad finančnej správy priznal, že Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky takýto zoznam vedie.

Sťažovateľ ďalej vo svojom vyjadrení poukázal na nález ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 290/2015, v ktorom ústavný súd rozhodol o veci, ktorá je skutkovo a právne totožná s touto vecou, a vyjadril *súhlas s upustením od ústneho pojednávania*.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojich základných práv na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 a na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím súdu a jeho postupom v tomto konaní.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy) (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento

článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

Súčasťou práva na spravodlivé konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Rovnako ESLP judikoval, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra ESLP však nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06). Aj podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 112/05).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Keďže ústavný súd už v skutkovo a právne obdobnom prípade tzv. „bielych koní“ rozhodol nálezom sp. zn. I. ÚS 290/2015 a konštatuje, že východiská, ako aj skutkové a právne okolnosti už posudzovaného prípadu sú identické s týmto prípadom, pričom nemá dôvod odchyliť sa od dôvodov, na ktorých stojí jeho skoršie rozhodnutie, pri odôvodňovaní svojho rozhodnutia sa preto obmedzil len na stručné zopakovanie základných východísk a ratia decidendi skoršieho svojho rozhodnutia.

Namietané porušenie práva na súkromie nelegitímnym zberom údajov o osobe

Sťažovateľ namietal porušenie svojho práva na súkromie zaručeného čl. 8 dohovoru a zároveň aj porušenie základného práva na súkromie v rozsahu ochrany podľa čl. 22 ústavy. V konkrétnostiach prípadu sťažovateľ namietal porušenie svojej ústavou zaručenej ochrany osobných údajov.

Z judikatúry ESĽP okrem iného vyplýva, že nielen zhromažďovanie a uchovávanie údajov týkajúcich sa „súkromného života“ jednotlivca patrí do sféry pôsobnosti čl. 8 dohovoru, ale aj údaje verejnej povahy sa môžu týkať súkromného života, keď sa systematicky zhromažďujú a zaznamenávajú do registrov vedených štátom (napr. rozsudky vo veciach *Leander v. Švédsko* z 26. 3. 1987, § 48; *Amman v. Švajčiarsko* zo 16. 2. 2000, § 69 a *Rotaru v. Rumunsko* zo 4. 5. 2000, § 43) (PL. ÚS 10/08.).

Hrozba zneužitia osobných údajov nevzniká až pohybom údajov od subjektu práva k inému subjektu práva. Získanie údajov o osobe do dispozičnej sféry orgánu verejnej moci alebo do dispozičnej sféry tretej osoby je nebezpečné samo osebe. Ochrana, ktorá sa priznáva dohovorom aj ústavou, sa nezaručuje až získaným údajom. Ochrana sa zaručuje od samého začiatku, týka sa už zberu (zhromažďovania) údajov.

Ústava nechráni iba pred neoprávneným zhromažďovaním údajov o osobe. S ústavou nezlučiteľné je aj neoprávnené zverejňovanie údajov o osobe. Protiústavné nakladanie s údajmi o osobe môže mať aj tretiu, široko vymedzenú podobu „iného zneužívania údajov“. Túto podobu neústavnosti môže nadobudnúť každé správanie, ktorým sa rozširujú

údaje o osobe, dokonca aj ak údaje boli zhromaždené oprávnene, ale neoprávnene sa rozšíria. Typickým príkladom je poskytovanie údajov legitímne zhromaždených jedným orgánom verejnej moci iným orgánom verejnej moci, ak ide o orgány verejnej moci bez právomoci vedenia vlastných systémov s údajmi o osobe alebo o orgány bez oprávnenia na prístup ku konkrétnym údajom o osobe. Legitímny prístup k údajom o osobe nezíska orgán verejnej moci všeobecným právom na „prístup k informáciám“, ale získa ho až vtedy, keď mu zákon prizná právo oboznámiť sa s údajmi zhromažďovanými na účel, ktorý je legitímny z hľadiska činnosti daného orgánu verejnej moci.

Ústava tým, že ochranu údajov o osobe obmedzuje na ochranu pred neoprávneným nakladaním s údajmi o osobe, implicitne umožňuje oprávnené zadovážovanie údajov o osobe. Ústava nevylučuje akýkoľvek zber údajov o osobe. Ochrana sa priznáva iba pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov. Oprávnene zhromažďované údaje musí orgán verejnej moci uschovať tak, aby boli chránené pred neoprávneným prístupom iných orgánov verejnej moci, aj pred fyzickými a právnickými osobami. Ak orgán verejnej moci zhromažďuje údaje o osobe, ktoré nie je oprávnený zistiť, uschovať alebo inak získať do svojej dispozičnej sféry, dopustí sa správania nesúladného s čl. 8 ods. 2 dohovoru. Stav technológií sťažujúci prístup k údajom ani iné opatrenia prijaté na ochranu údajov uložených v informačnom systéme nemožno zamieňať s ochranou pred neoprávneným zhromažďovaním údajov o osobe.

Ústava zaručuje ochranu osobných údajov s výnimkou ustanovenou v čl. 22 ods. 2: „v prípadoch, ktoré ustanoví zákon“. Ústavný súd o podmienke zákona uviedol: „Formálna podmienka znamená, že obmedzenie prijme národná rada v právnom predpise so silou zákona.“ (PL. ÚS 15/98). Termínom „zákon“ sa neoznačuje jeden všeobecne záväzný právny predpis so silou zákona, ale neurčitý počet všeobecne záväzných právnych predpisov s definovaným stupňom právnej sily (II. ÚS 28/96; zhodne PL. ÚS 15/98).

Požiadavka obmedzenia ochrany osobných údajov zákonom, a nie akýmkoľvek iným právny predpisom okrem iného znamená, že zo všetkých orgánov štátu jedine Národná rada Slovenskej republiky môže prijať právnu úpravu obmedzujúcu jednotlivca v ochrane jeho osobných údajov.

Ústavná úprava právnej sily prameňa práva ustanovujúcej ochranu osobných údajov je jednoznačná. Musí ísť výlučne o zákon.

Právomoc zhromažďovať údaje o osobe

Sťažovateľ namietol porušenie svojho základného práva okrem iného z dôvodu, že údaje o jeho osobe finančné riaditeľstvo nepoužíva na základe právomoci zverenej zákonom, ale preto, lebo si samo právomoc priznalo vo svojom organizačnom poriadku. Organizačný poriadok finančného riaditeľstva 2014 nie je publikovaný ani registrovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Je to interný normatívny pokyn. V druhej časti piatej hlavy (sekcia daňová a colná) tohto predpisu sa na s. 49 uvádza: „Oddelenie boja proti podvodom plní najmä tieto úlohy:... vytvára, udržiava, prevádzkuje osobitné databázy, v ktorých najmä zhromažďuje, spracováva, vyhodnocuje informácie získané od daňových orgánov a ostatných zložiek štátnej správy o skutočnostiach a osobách, ktoré porušili alebo je dôvodné podozrenie, že porušujú daňové zákony; tieto informácie uschováva, ochraňuje, využíva, vyraduje.“ [čl. 36 ods. 2 písm. n)]. Finančné riaditeľstvo sa takto „samo nezmocnilo“ na zhromažďovanie údajov o osobe, ako to tvrdí sťažovateľ. Ustanovenie čl. 36 ods. 2 písm. n) nie je prameňom práva zakladajúcim právomoc finančného riaditeľstva. Tým sú ustanovenia zákonov.

Daňový poriadok ustanovuje: „Na účely správy daní sú správca dane, finančné riaditeľstvo a ministerstvo oprávnené spracúvať osobné údaje daňových subjektov, zástupcov daňových subjektov a iných osôb podľa osobitného predpisu, osobné údaje možno sprístupniť len obci ako správcovi dane, finančnou správou a ministerstvu a v súvislosti so správou daní a plnením úloh podľa osobitného predpisu aj inej osobe, súdu a orgánom činným v trestnom konaní. V informačných systémoch možno spracúvať meno a priezvisko fyzickej osoby, adresu jej trvalého pobytu a rodné číslo, ak jej nebolo pri registrácii pridelené identifikačné číslo.“ [§ 164 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov]. Daňový poriadok v ustanovení § 164 dvakrát odkazuje určenie ďalších osôb, ktorým možno sprístupniť osobné údaje podľa „osobitného predpisu“. Taká úprava je ťažko prehľadná, v ustanovení § 164 nedostatočne konkrétna a presná. Okruh osobných údajov, ktorých zber

umožňuje daňový poriadok, sa rozširuje ďalším zákonom. „Finančné riaditeľstvo a finančná správa sú oprávnené spracúvať osobné údaje podľa osobitného predpisu o fyzických osobách, ktoré boli dotknuté úkonmi súvisiacimi s plnením úloh finančnej správy podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu; zoznam osobných údajov je uvedený v prílohe.“ (§ 8 zákona č. 479/2009 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní a poplatkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Ústavný súd nemôže prehliadnúť značne všeobecný charakter vymedzenia právomoci dotknutých orgánov daňovej správy pre nakladanie s osobnými údajmi. Medzi priznanou právomocou a ochranou osobných údajov per se existuje vzťah nepriamej úmery. Čím je právomoc orgánu verejnej moci disponovať údajmi o osobe všeobecnejšia, a preto dostupná na rozšírenie interpretáciou práva, tým väčšiu pozornosť treba venovať skúmaniu podmienok, obsahu a rozsahu zverenej dispozície a splneniu materiálnych podmienok ochrany údajov o osobe.

Základnému právu na súkromie sa zaručuje ochrana podľa ústavy a zároveň podľa medzinárodných dohovorov o ľudských právach. Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do ochrany priznanej čl. 8 ods. 1 dohovoru zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných. Touto ochranou sa právo na súkromný a rodinný život priznáva vo väčšom rozsahu ako podľa ústavy. Ústava chráni súkromie, iba dokiaľ ho neobmedzí zákon; dohovor umožňuje obmedziť súkromie iba z niektorého výslovne určeného dôvodu legitímneho záujmu.

Článkom 8 dohovoru sa určuje formálna podmienka „súlady so zákonom“ a dve kumulatívne materiálne podmienky na obmedzenie práva na súkromný a rodinný život. Jednou materiálnou podmienkou je „nevyhnutnosť obmedzenia v demokratickej spoločnosti“. Ďalšou materiálnou podmienkou je ochrana taxatívne určených hodnôt vymenovaných v čl. 8 ods. 2 dohovoru.

Ústava zaručuje ochranu osobných údajov v komplikovanom a ťažko prehľadom režime náročnom na výklad. Formu, v akej možno toto základné právo obmedziť – zákon – určuje sama ústava. Materiálne podmienky ochrany osobných údajov a požiadavku procesnoprávnej ochrany treba vyvodiť v spojení čl. 19 ods. 3, čl. 22, čl. 152 ods. 4 ústavy a s čl. 154c ods. 1 ústavy. Materiálne podmienky ochrany a procesnoprávnu ochranu sa podľa týchto ustanovení zaručujú čl. 8 ods. 2 dohovoru, a preto aj case-law ESLP.

Právo na ochranu údajov o osobe podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru možno obmedziť, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu taxatívne určených záujmov. Z tohto usporiadania materiálnych podmienok možno vyvodiť, že materiálne podmienky ochrany údajov o osobe v rámci ochrany priznanej ústavou sú dve. Jednou z nich je podmienka nevyhnutnosti obmedzujúceho opatrenia, zásahu do práva na súkromie, ktorým sa chránia aj údaje o osobe. Ďalšou je podmienka legitímneho účelu, zásahu vykonaného z dôvodu, ktorý je v čl. 8 ods. 2 dohovoru taxatívne uvedený.

Účelu ochrany údajov o osobe nezodpovedá akákoľvek generálna norma umožňujúca orgánu verejnej moci, aby získaval a využíval osobné údaje. Účel sa napĺňa až vtedy, keď orgán verejnej moci dostane v zákone dostatočne presné a podrobné splnomocnenie na nakladanie s osobnými údajmi, ktoré neumožní zakladanie databáz o čomkoľvek a kedykoľvek, stačí, ak sa vie, na ktorom štátnom orgáne. V tejto súvislosti nemožno opomenúť právny názor ESLP: „Výpočet výnimiek z práva jednotlivca na rešpekt k jeho súkromnému životu tak, ako je uvedený v čl. 8 ods. 2, je taxatívny a ich vymedzenie je reštriktívne.“ (Parrillo v. Italy [GC] - rozsudok z 27. 8. 2015 k sťažnosti č. 46470/11, bod 163).

Sťažovateľ namietol, že v okolnostiach prípadu došlo k porušeniu jeho základného práva na ochranu osobných údajov použitím sledovacích technológií. Použitie sledovacích technológií predstavuje zásah do súkromia (nielen v rozsahu ochrany osobných údajov), aký je akceptovateľný vo verejnom záujme v rozsahu spravodlivej rovnováhy medzi ochranou, ktorá sa každému má zabezpečiť v rámci práva na súkromie, a medzi verejným záujmom, ktorý je natoľko závažný, že opodstatňuje obmedzenie práva na súkromie. Nastolenie spravodlivej rovnováhy medzi zásahom do základného práva pomocou sledovacích

technológií a medzi obmedzením použitia sledovacích technológií je nevyhnutnou zásadou, od ktorej nemožno upustiť ani pri vymedzovaní podmienok použitia sledovacích technológií z hľadiska ochrany ostatných základných práv a slobôd.

Európsky súd pre ľudské práva o použití informačno-technických prostriedkov dohľadu štátnymi orgánmi spôsobom znamenajúcim obmedzenie práva na súkromie uviedol, že prostriedky tajného dohľadu nad občanmi, ktoré sú typické pre policajný štát, sú tolerovateľné podľa dohovoru, len ak sú striktne nevyhnutné pre ochranu demokratických inštitúcií (Klass and Others v. Germany, séria A, č. 28, bod 41). Túto výnimku podľa ESĽP opodstatňujú dve okolnosti: prvou je technický pokrok zaznamenaný vo vývoji špionážnych prostriedkov a následne aj v prostriedkoch kontrašpionážneho dohľadu; druhou okolnosťou je rozmach terorizmu v Európe. V dôsledku týchto okolností sa demokratické zriadenia ocitajú v ohrození. Aby im štát mohol vzdorovať a účinne predchádzať, musí mať možnosť podrobiť tajnému dohľadu podozrivé živly pôsobiace vo sfére jeho jurisdikcie. Vzhľadom na to ESĽP uznal, že existencia právnej úpravy, ktorou sa vytvára možnosť uplatnenia tajného dohľadu nad poštovými zásielkami a telekomunikáciami za výnimočných podmienok je nevyhnutná v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti a/alebo na predchádzanie nepokojom a zločinnosti (Klass and Others v. Germany, séria A, č. 28, bod 41).

Technologický pokrok prináša stále novšie a nenápadnejšie prostriedky, ktorými možno získavať údaje o každej osobe pomocou sledovania v takmer dokonalom utajení, či už je pre verejný záujem ľahostajná alebo či je osobou na čele štátu, a preto v strede verejného záujmu. Európsky súd pre ľudské práva pre všetky prostriedky tajného sledovania (telefonické odpočúvanie, priestorové odpočúvanie atď.) aplikuje rovnaké princípy bez rozlíšenia medzi jednotlivými druhmi operatívno-pátracích prostriedkov (Khan v. the United Kingdom – rozsudok z 12. 5. 2000 k sťažnosti č. 35394/97; Copland v. the United Kingdom – rozsudok z 3. 4. 2007 k sťažnosti č. 62617/00. ECHR 2007-IV).

Na účely ochrany práva na súkromný život pred používaním sledovacích prostriedkov (prostriedkov tajného dohľadu) ESĽP zdôraznil, že právna úprava musí vymedziť jasné a podrobné pravidlá upravujúce rozsah a použitie takých opatrení, určiť minimálne požiadavky na dĺžku, spôsob uloženia získaných informácií a údajov, ich

použitie, prístup tretích osôb k nim a ustanoviť procedúry vedúce k ochrane celistvosti a dôvernosti údajov, ako aj na ich zničenie, a to spôsobom, aby jednotlivci disponovali dostatočnými zárukami proti riziku ich zneužitia a svojvôle. Podľa ESLP „V kontexte tajných sledovacích opatrení alebo monitorovania komunikácie orgánmi verejnej moci musí vnútroštátne právo poskytovať jednotlivcovi určitú ochranu pred svojvoľnými zásahmi do jeho práv priznaných čl. 8, a to s prihliadnutím na nedostatok verejnej kontroly a na riziko zneužitia moci. Preto vnútroštátne právo musí byť dostatočne jednoznačné vo svojich ustanoveniach, aby osobám poskytlo primeraný návod týkajúci sa okolností a podmienok, za ktorých sa úrady môžu uchýliť k tajným opatreniam.“ (Kopp v. Switzerland. Rep. 1998-II, fasc. 67 - rozsudok z 25. 3. 1998, bod 64). Nevyhnutnosť disponovať takými zárukami je o to väčšia, keď ide o ochranu osobných údajov podrobených automatickému spracovaniu, najmä ak sa tieto údaje využívajú na policajné ciele a v situácii, keď sa dostupné technológie stávajú čoraz komplikovanejšie. Vnútroštátne právo musí predovšetkým zaručiť, že zhromaždené údaje sú skutočne relevantné a nie sú prehnané vzhľadom na účel, pre ktorý boli zhromaždené, a že sú uschované vo forme umožňujúcej identifikáciu osôb v čase nepresahujúcom nevyhnutnú mieru na dosiahnutie účelu, na ktorý boli zhromaždené (Weber and Saravia v. Germany, sťažnosť č. 54934/00; Liberty and Others v. the United Kingdom, sťažnosť č. 58243/00, body 62 a 63).

Nekvalita právnej úpravy sa stala príčinou rozhodnutia o porušení dohovoru Francúzskom, lebo právna úprava tohto štátu „primerane jasne neurčila rozsah a spôsob uplatňovania takýchto oprávnení príslušnými orgánmi“ (Kruslin case, séria A, 1990, č. 176-A). Rovnaké rozhodnutie urobila aj Európska komisia pre ľudské práva pri preskúmaní súladu španielskej úpravy s čl. 8 dohovoru, keď 11. 4. 1997 vo veci Cosme Valenzuela Contreras proti Španielsku (sťažnosť č. 27671/95) za hodnotiace kritérium označila otázku, či príslušné právne ustanovenia poskytujú dostatočnú záruku proti svojvoľným zásahom verejnej moci, a na jej základe zistila, že španielske právo nevymedzilo s náležitou jasnosťou a presnosťou rozsah a spôsob výkonu odpočúvania. Nedefinovalo napr. kategórie osôb, ktoré možno podrobiť odpočúvaniu, ani kategórie prípadov, v ktorých možno povoliť odpočúvanie, a neurčovalo ani časový limit trvania odpočúvania, povinnosť zničiť zvukové záznamy v prípade zastavenia konania alebo zbavenia obvinenia a pod.

Splnenie podmienok ochrany v okolnostiach prípadu

Rozhodnutie o tom, ktoré otázky sporu a ktoré argumenty účastníkov konania sú podstatné a relevantné, a preto súd musí na ne dať jasnú a zreteľnú odpoveď na účely riešenia konkrétneho právneho problému, je predurčené povinnosťou súdu odborne – objektívne a nestranne – určiť otázky, ktoré sú pre rozhodnutie sporu relevantné, a preto súd v odôvodnení musí dať presvedčivú odpoveď na každú z nich. Súd je pri vymedzovaní relevantných otázok viazaný zásadou *iura novit curia*, svojimi skúsenosťami a znalosťami platnej právnej úpravy, ktorú musí uplatniť v celom jej rozsahu.

Sťažovateľ v konaní pred najvyšším súdom tvrdenie o porušení svojich práv argumentoval aj pomocou viacerých rozhodnutí ESĽP o ochrane práva na súkromný a rodinný život v rozsahu, v akom sa prostredníctvom tohto ľudského práva chráni údaje o osobe. Právnu argumentáciu založenú na právnych názoroch ESĽP bol najvyšší súd povinný pokladať za takú časť sporu, ktorá obsahovala podstatné a relevantné argumenty účastníka konania, a preto bolo jeho povinnosťou dať na ne jasné a zreteľné odpovede z hľadiska skutkového stavu a jeho právnej kvalifikácie. Najvyšší súd tak nekonal. V odôvodnení jeho rozsudku chýba vysvetlenie, ako a či vôbec sa v okolnostiach prípadu splnili podmienky ochrany osobných údajov podľa *case-law* ESĽP. Toto porušenie práva sťažovateľa na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako prvku ochrany zaručenej v základnom práve na súdnu ochranu nie je v okolnostiach prípadu jediným porušením čl. 46 ods. 1 ústavy.

V konaní pred najvyšším súdom odporca v 1. rade (finančné riaditeľstvo) vo vyjadrení k sťažovateľovej žalobe okrem iného uviedol, že navrhovateľa v nijakom zozname bielych koní nevedie a zároveň nemôže zodpovedať za vedenie osoby navrhovateľa v akomkoľvek zozname vyhotovenom podľa § 5 ods. 3 písm. b) zákona č. 333/2011 Z. z. Ak vedúci orgánu verejnej moci zodpovedný za chod tohto orgánu vrátane zabezpečenia jeho činnosti výlučne v medziach zverenej právomoci nemá vedomosť o tom, že taký zoznam vytvorili jeho pracovníci, resp. že používajú zoznam osobných údajov vytvorených iným subjektom práva následne prevzatý od tohto orgánu, očividne nejde

o zabezpečenie ochrany osobných údajov na danom štátnom orgáne v kvalite, aká sa základnému právu na ochranu osobných údajov priznáva ústavou. Kriminálny úrad finančnej správy v konaní pred najvyšším súdom v písomnom vyjadrení z 30. januára 2014 (č-9007014/1/57741/2014) okrem iného uviedol:

«Kriminálny úrad nikdy nezostavoval, nezostavuje a nemá v úmysle zostavovať zoznam s názvom „biele kone“. Kriminálny úrad, ako štátny orgán so zákonnou pôsobnosťou na odhaľovanie daňovej a colnej trestnej činnosti, má prístup do viacerých databáz, ktoré využíva na uvedený účel. Automatizovaný informačný systém finančnej správy obsahuje subsystém s názvom „biele kone“ spracovaný finančným riaditeľstvom.»

Pri zachovaní príčinnej súvislosti oboch vyjadrení je zrejmé, že finančné riaditeľstvo zhromaždilo údaje o osobách v subsystéme nazvanom „biele kone“, no deje sa tak bez vedomia prezidenta finančného riaditeľstva, ktorý nemá ani možnosť zistiť, že taký zoznam existuje. Tým je vylúčený aj jeho vplyv na ďalšie nakladanie so sústredenými údajmi o osobách, a preto aj zabezpečenie a kontrola ústavne konformného naloženia so všetkými v subsystéme zhromaždenými údajmi.

Najvyšší súd sa v odôvodnení rozsudku sp. zn. 10 Sžz 8/2014 podrobne zaoberal procesnými otázkami konania, no v merite veci sa vyjadril iba k námietke sťažovateľa, podľa ktorej k porušeniu jeho osobnostných údajov nedochádza už ich samým vedením.

Najvyšší súd o tom uviedol:

„Najvyšší súd nemohol dať za pravdu navrhovateľovi v tom, že len vedením údajov o jeho osobe (či o podnikateľskom subjekte, v ktorom navrhovateľ figuruje) zo strany orgánov verejnej správy na úseku správy daní a finančnej kontroly, by dochádzalo k zásahu do práva navrhovateľa na ochranu osobnosti, najmä práva na ochranu cti, dôstojnosti a práva na dobrú povesť.“ (rozsudok sp. zn. 10 Sžz 8/2014, s. 14).

Najvyšší súd túto okolnosť vyhodnotil nedostatočne. Aj vedenie údajov o osobe orgánom štátu môže byť v nesúlade s čl. 22 ods. 1 ústavy, resp. s čl. 8 ods. 2 dohovoru. V nesúlade s ústavou nie je až nakladanie s údajmi, ich postúpenie ďalšiemu orgánu verejnej moci, fyzickej osobe alebo právnickej osobe. Každú pochybnosť v tomto smere

rozptyľuje case-law EŠLP (Amann v. Switzerland [GC], sťažnosť č. 27798/95, bod 69, ECHR 2000-II).

Najvyšší súd v odôvodnení rozsudku sp. zn. 10 Sžz 8/2014 ďalej uviedol:

„Treba tiež zdôrazniť, že zákonný podklad na spracúvanie osobných údajov daňových subjektov a ďalších osôb v informačných systémoch finančnej správy pre orgány verejnej správy je daný, čo vyplýva z ustanovenia § 4 ods. 3 písm. a/ zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v zmysle ktorého je spracúvaním osobných údajov vykonávanie operácií alebo súboru operácií s osobnými údajmi, najmä ich získavanie, zhromažďovanie, šírenie, zaznamenávanie, usporadúvanie, prepracúvanie alebo zmena, vyhľadávanie, prehliadanie, preskupovanie, kombinovanie, premiestňovanie, využívanie, uchovávanie, blokovanie, likvidácia, ich cezhraničný prenos, poskytovanie, sprístupňovanie alebo zverejňovanie), ako aj z ustanovenia § 164 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní v znení neskorších predpisov, podľa ktorého sú správca dane, finančné riaditeľstvo a ministerstvo oprávnené spracúvať osobné údaje daňových subjektov, zástupcov daňových subjektov a iných osôb podľa osobitného predpisu, pričom daňový poriadok odkazuje na zákon o ochrane osobných údajov. Zároveň uvedené ustanovenie zákona oprávňuje v informačných systémoch spracúvať meno a priezvisko fyzickej osoby, adresu jej trvalého pobytu a rodné číslo, ak jej nebolo pri registrácii pridelené identifikačné číslo.“ (rozsudok sp. zn. 10 Sžz 8/2014, s. 15).

Ústavná ochrana údajov o osobe ani ochrana, aká sa údajom o osobe priznáva podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru a podľa case-law EŠLP, sa nespája iba so silou právnej úpravy umožňujúcej zhromažďovať údaje o osobe. Nestačí teda sama okolnosť, že orgány správy daní majú zákonom priznanú právomoc nakladať s údajmi o daňových subjektoch, zástupcoch daňových subjektov a ďalších osobách. Zákon priznaním právomoci daňovým orgánom zabezpečuje verejný záujem na riadnom výbere daní a riadnej kontrole výberu daní. V súlade s ústavou a čl. 8 dohovoru je ochrana osobných údajov zabezpečená riadne až vtedy, keď orgány verejnej moci nakladajú s osobnými údajmi tak, aby verejný záujem na dispozícii údajmi o osobe bol v súlade s ochranou, aká sa priznáva fyzickým osobám a právnickým osobám pred neoprávnenou dispozíciou osobnými údajmi na strane orgánov verejnej moci. Najvyšší súd zanedbal túto stránku sporu vyvolaného sťažovateľom, a teda

neposkytol náležitú právnu ochranu jeho námietke o neoprávnenom nakladaní s jeho osobnými údajmi.

Sťažovateľ namietol porušenie svojho základného práva na ochranu pred neoprávneným nakladaním s údajmi o svojej osobe pomocou sledovacích technológií.

„Sledovanie osôb a vecí je prostriedok operatívno-pátracej činnosti na získavanie poznatkov o pohybe a činnosti osôb alebo o pohybe vecí, ktoré sú dôležité pre trestné konanie a sú vykonávané utajovaným spôsobom technickými alebo inými prostriedkami (§ 113).“ (Ivor, J. a kol. Trestné právo procesné. Bratislava : Iura edition 2006, s. 395). Sledovanie sa uskutočňuje spravidla na príkaz orgánu štátu vydaný na základe písomnej žiadosti policajta alebo príslušného orgánu Policajného zboru a v konaní pred súdom na písomnú žiadosť prokurátora. Výkon sledovania je predmetom úpravy zákonom, záznam vyhotovený pri sledovaní sa musí zničiť, záznam sa pred zničením nesmie skopírovať ani prepísať do písomnej alebo akejkoľvek inej podoby [§ 7 ods. 5 zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) v znení neskorších predpisov].

Použitie sledovacích technológií sa v právnom poriadku Slovenskej republiky vymedzuje vo všeobecne záväzných právnych predpisoch upravujúcich právne postavenie mocenských zložiek štátu. Ústavný súd v okolnostiach prípadu pokladá za právne presnejšie uvažovať o použití prostriedkov, metód a postupov tajného dohľadu. Tento rozdiel nezbavuje sťažovateľa osobitnej ochrany podľa dohovoru, a preto ani podľa ústavy, lebo ESĽP priznal oprávneným osobám ochranu pred používaním prostriedkov tajného dohľadu.

Ústavný súd hodnotí zákonné vymedzenie právomoci finančného riaditeľstva ako dostatočne široké a nejednoznačné na to, aby sa do nej extenzívnym výkladom zákona dalo vtesnať použitie prostriedkov a postupov tajného dohľadu. Spôsob zhromažďovania údajov o osobách „bielych koní“ a právne nejednoznačné využívanie takto zhromaždených údajov možno hodnotiť ako zásah do základného práva na ochranu osobných údajov použitím prostriedkov tajného dohľadu. Preto bolo povinnosťou najvyššieho súdu preskúmať, ako

boli v okolnostiach prípadu splnené podmienky ochrany osobných údajov ustanovené pred použitím prostriedkov a postupov tajného dohľadu.

V spore, ktorý rozhodoval najvyšší súd v konaní sp. zn. 10 Sžz 8/2014, podstatné a relevantné pre uplatnenie účinnej a efektívnej ochrany základného práva na súdnu ochranu v spojení so základným právom na ochranu súkromia v rozsahu ochrany osobných údajov boli otázky, či

- je legitímne viesť zoznam bielych koní (teda či je legitímne zhromažďovať a usporiadať údaje o osobách na účel, pre ktorý sa vedie zoznam bielych koní),

- konajúce orgány štátu majú právomoc viesť predmetný zoznam,

- právna úprava, podľa ktorej sa zoznam bielych koní vedie, má kvalitu predpísanú dohovorom a ústavou, teda či orgány štátu

- (i) aplikovali právnu úpravu, ktorej kvalita zaručovala obmedzenie ústavnej ochrany osobných údajov iba z legitímnych dôvodov,

- (ii) aplikovali právnu úpravu, ktorá zaručuje obmedzenie ústavnej ochrany osobných údajov iba po určený čas,

- (iii) aplikovali právnu úpravu, ktorá umožňuje súdny prieskum obmedzenia ústavnej ochrany osobných údajov,

- zoznam bielych koní sa vedie v súlade s platnou právnou úpravou,

- zaradenie konkrétnej osoby (žalobcu) do tohto zoznamu je legitímne.

Sťažovateľ podal žalobu, ktorou namietol porušenie ochrany údajov o svojej osobe (o svojej podnikateľskej činnosti) z dôvodu porušenia viacerých prvkov implikovaných v práve na ochranu osobných údajov a požiadal najvyšší súd, aby mu zabezpečil ich ochranu vydaním zákazu obom odporcom viesť ho v zozname bielych koní alebo v inom obdobnom zozname, a zároveň požiadal súd, aby uložil odporcom odstránenie záznamu o sťažovateľovi v zozname bielych koní. Sťažovateľove požiadavky boli v príčinnej súvislosti s právom, o ktorého ochranu sa uchádzal.

Povinnosťou najvyššieho súdu bolo preskúmať v celom rozsahu dôvodne uplatnenej právnej argumentácie, o tejto argumentácii rozhodnúť a v odôvodnení rozhodnutia riadne vysvetliť, či orgány správy daní rešpektovali ochranu osobných údajov, ktorú sťažovateľovi

zaručuje ústava a dohovor. V okolnostiach prípadu sa najvyšší súd nevyrovnal so splnením prevažnej väčšiny z podmienok významných pre dodržanie základného práva sťažovateľa na ochranu jeho osobných údajov. Taký postup súdu je nezlučiteľný s účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je jeho popretím. Ústavný súd preto rozhodol o porušení týchto označených práv napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že zistené nedostatočné skúmanie a zodpovedanie rozhodujúcich otázok najvyšším súdom súvisiacich s predmetom ochrany, ktorými je ochrana osobných údajov, vrátane zabezpečenia účinnej ochrany uchovávaných údajov pred rizikom zneužitia, ako aj pred akýmkoľvek nezákonným prístupom a každým nezákonným použitím týchto údajov, vychádzajúc z povahy tohto sporu, kde preukázateľne nebola dostatočne zabezpečená ochrana týchto osobných údajov zo strany orgánov finančnej správy, ústavný súd dospel k záveru o porušení práva na súkromie podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, ako aj základného práva podľa čl. 22 ods. 1 ústavy napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva v zmysle čl. 22 ods. 2 ústavy, ústavný súd konštatuje, že predmetným článkom ústavy sa zdôrazňuje jeden aspekt ochrany, a tým je pohyb, resp. prenos chránených hodnôt súkromia, ktorému sa poskytuje ochrana, ako aj tajomstvo písomností. Z okolností prípadu vyplýva, že predmetom sporu nebolo tvrdenie, že v rámci prenosu, resp. pohybu dát (osobných údajov, pozn.) došlo k porušeniu ochrany týchto dát, ale že samotné vedenie a používanie zoznamu bielych koní orgánmi finančnej správy je rozpore s namietaným porušením označených práv, okrem iných aj základným právom v zmysle čl. 22 ods. 2 ústavy, a to aj napriek tomu, že tento zoznam nie je verejne prístupný. Keďže ústavný súd nezistil relevantnú súvislosť medzi namietaným porušením označeného čl. 22 ods. 2 ústavy a napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, sťažnosti v tejto časti nevyhoveli.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľ v sťažnosti neuplatnil právo na primerané finančné zadost'učinenie za porušenie základného práva na súdnu ochranu ani za porušenie základného práva na súkromie či na ochranu osobných údajov. Ústavný súd sa preto priznaním primeraného finančného zadost'učinenia sťažovateľovi nezaoberal.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v sume 355,72 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2014 v sume 839 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 139,83 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa nárok aj na náhradu režijného paušálu 8,39 € za dva úkony podľa vyhlášky vykonané v roku 2015. Právny zástupca je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú za jeden úkon právnej služby podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty v sume 29,64 €.

Sťažovateľom uplatnená suma trov konania sa zhoduje so sumou vypočítanou ústavným súdom, preto ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v požadovanej sume.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 255 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. novembra 2016